

Триесет години од усвојувањето на Директивата на Европската Унија за заштита на дивите птици

Директивата на Европската Унија за заштита на дивите птици (79/409/ЕЕЦ), попозната како Директива за птиците, е најстариот правен акт, обврзувачки за земјите членки на ЕУ, кој се однесува на заштита на природата. Признавајќи го сè поголемото негативно влијание врз птиците и согледувајќи го намалувањето на нивната бројност, земјите членки на Унијата на 2^{ри} април 1979 година ја усвоија Директивата за птиците, чија главна цел е да обезбеди заштита, управување и контрола на дивите птици како и на нивните гнезда, јајца и живеалишта, кои природно се јавуваат во Европската Унија.

На 2^{ри} април 2009 година, во Информативниот центар на Делегацијата на Европската комисија, Македонското еколошко друштво и Министерството за животна средина и просторно планирање на РМ, ја одбележаа триесет годишнината од усвојувањето на Директивата на Европската Унија за заштита на дивите птици. Јубилејот го отвори амбасадорот Ерван Фуере, специјален претставник на ЕУ и шеф на делегацијата на Европската комисија, а воведен збор дадоа д-р Љупчо Меловски, претседател на Македонското еколошко друштво и Димитар Роловски од Министерството за животна средина и просторно планирање.

Беа презентирани следните предавања:

1. Птиците во Македонија – диверзитет, закани и заштита
Г-дин Методија Велевски, Македонско еколошко друштво,
2. Значајни орнитолошки локалитети и Натура 2000/Емералд мрежа во Македонија,
м-р Робертина Брајаноска, Македонско еколошко друштво
3. Директивата за птици, национално законодавство и стратешки документи за нејзина имплементација во Македонија
Г-ѓа Даниела Стефкова Рендевска, Министерство за животна средина и просторно планирање на РМ.

Освен презентираниите мноштво проблеми со кои денес птиците, но и природата во Македонија воопшто се соочуваат, беа презентирани и обврските на нашата земја кои произлегуваат од приемот во Европската Унија, а се однесуваат на заштитата на птиците и нивните живеалишта.

ПРОЕКТ “Развој на национална еколошка мрежа во Република Македонија (МАК-НЕН)”

Планинарска карта за Шар Планина - дива и питома!

Годишно Собрание на Македонското еколошко друштво

**Микологијата кај нас
Gasteromycetes (пуфки)**

Иницијатива за прогласување на планината Јабланица за Национален парк

Јакнење на капацитетите на МЕД управување со човечки ресурси

Екстензивна сесија со фото замки во НП “Јабланица-Шебеникут” во Албанија

ПРОЕКТ “Развој на национална еколошка мрежа во Република Македонија (МАК-НЕН)”

Главна цел на проектот е да се развие национална еколошка мрежа во Република Македонија (МАК-НЕН), како дел од Пан-Европската еколошка мрежа (ПЕЕН), а резултатите од проектот се очекува да ја поттикнат имплементацијата на националната еколошка мрежа и да се зголеми знаењето за концептот на еколошките мрежи, што ќе придонесе во напорите кои ги вложува земјата да се спречи загубата на биолошката разновидност. ПЕЕН претставува систем на репрезентативни зачувани природни станишта наречени јадрови подрачја, коридори за поврзување на јадровите подрачја и заштитни појаси кои го олеснуваат ширењето и миграцијата на видовите.

Развојот на националната еколошката мрежа ќе се базира пред сè на идентификација на еколошките коридори за крупните сверови со посебен фокус на мечката (*Ursus arctos*) како „flag species“.

Логото и слоганот „Не биди пречка, патеката е за мечка“ беа изработени заради препознатливост на Националната еколошка мрежа не само во овој проект туку и понатаму при нејзината имплементација.

Во изминатиот период реализирани се повеќе активности, и тоа:

- Во рамките на првата компонента „картирање на еколошките коридори и подрачја за ревитализација кои ќе ги поврзат постоечките клучни подрачја и заштитни појаси од национално значење што ќе обезбеди еколошка поврзаност“ изработен е основен документ во кој се обработени концептот на еколошките мрежи, со посебен осврт на состојбата во Македонија; правната регулатива, заштитени подрачја, реализирани проекти;

- Во рамките на втората компонента „промовирање на еколошката мрежа и ПЕЕН преку развивање на план за управување со еколошките коридори за крупните сверови. започната е изработка на Студија за мечката која се базира на постоечки податоци и резултати од претходни истражувања во Македонија и соседните држави;

- Во рамките на третата компонента „подигнување на јавната свест за еколошката мрежа МАК-НЕН кај сите засегнати страни преку национална кампања“ изработена е Стратегија за комуникација и односи со јавноста во која детално се разработени сите активности и производи - папка, леток, постер и други промотивни материјали.

Проектниот тим одржа заеднички состанок со претставниците на Надзорниот одбор на 11-12 март 2009 година во Тилбург, Холандија, на кој детално беа разгледани досегашните реализирани активности на проектот, и беше направен план за реализација на првата работилница.

Во тек се интензивни активности за организација на првата работилница на која ќе бидат презентирани досегашните резултати. Се очекува да земат учество претставници од сите засегнати страни (министерства, научни институции, сопственици на земјиштето, шумарскиот сектор, управите на националните паркови и други заштитени подрачја, општини, локално население итн.). Остварувањето контакт со сите засегнати страни уште на самиот почеток на проектот е значајно заради нивно вклучување во реализација на проектните активности но и задоволително функционирање на еколошката мрежа и после завршување на проектот.

Проект координатор:
м-р Робертина Брајаноска
тел.: 02 2402 773, 2402 774
brajanoska@mes.org.mk

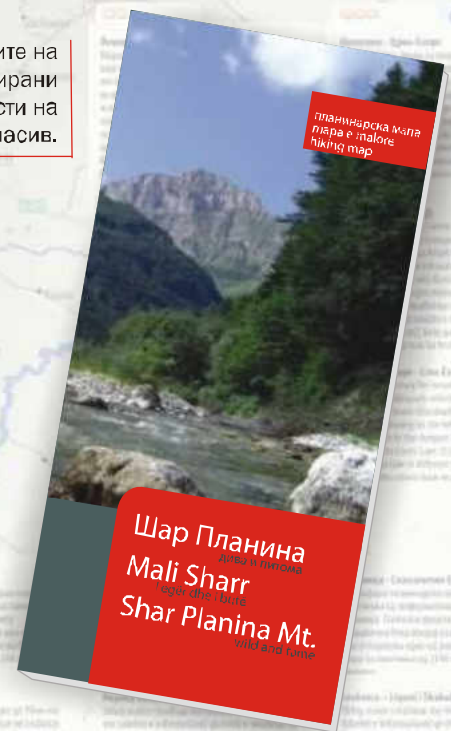
Шар Планина – дива и питома! Планинарска карта

Во рамките на проектот “Програма за закрепнување на балканскиот рис”, опфатена е и компонентата на заштитени подрачја. Во Македонија, три такви подрачја заслужуваат посебно внимание и одреден степен на заштита: идното прекугранично заштитено подрачје – планината Јабланица, био-коридорот Илинска-Плакенска Планина и идното прекугранично заштитено подрачје Шар Планина.

Повеќето од активностите поврзани со промовирањето и заштитата на Шар Планина се преклопуваат со активностите на проектот „Значајни растителни подрачја во Македонија (ЗРП)“. Поради неговата уникатност, ова подрачје беше избрано за реализирање на пилот проектот во рамките на ЗРП. За да се обединат резултатите од проектот за заштита на балканскиот рис и ЗРП, беа промовирани неколку информативни материјали, меѓу кои е и оваа планинарска карта. Картата беше изработена во соработка со Планинарскиот клуб “Љуботен” и на истата се прикажани 12 планинарски патеки, на повеќе локалитети главно во централниот и северниот дел од планината.

На почетокот од секоја патека, поставени се информативни табли за најзначајните и најкарактеристични растителни видови кои се развиваат и можат да се сретнат на тој предел. Основни информации за пределните вредности, водното богатство како и биолошката разновидност се исто така дадени во картата. Со цел што повеќе посетители да можат да ја користат, информациите во картата се напишани на македонски, албански и англиски јазик.

Картата е наменета за планинарите, љубителите на природата и научните работници кои се заинтересирани да ги посетат или проучуваат природните вредности на овој прекрасен масив.

Годишно Собрание на Македонското еколошко друштво

Редовното Собрание на друштвото се одржа на 17.02.2009 година на Шумарскиот факултет - Скопје, со почеток во 11 часот. На Собранието присуствуваа околу 100 членови, соработници и гости на МЕД.

Собранието го отвори претседателот на Македонското еколошко друштво, проф. д-р Љупчо Меловски претставувајќи дел од активностите, историјатот, улогата и составот на МЕД. Деканот на Шумарскиот факултет проф. д-р Бранко Рабациски, од името на Шумарскиот факултет, ги поздрави сите членови на МЕД како и останатите присутни и ја искажа својата благодарност на тоа што ова Собрание се одржува на нивниот факултет кој е еден од најстарите факултети во Македонија, со долгогодишно искуство и работа во областа на заштитата на животната средина.

Следуваа интересни предавања од актуелни теми:

- ▶ Испитување на загадувањето на почвите со тешки метали во Велес и неговата околина - проф. д-р Трајче Стафилов,
- ▶ Преглед на достигнувањата и резултатите од петгодишниот период на истражување и заштита на мршојадците во Македонија – Методија Велевски.

Во насока на презентирани примери на негативно влијание на човекот врз животната средина на Собранието предложи да се изготви **декларација** која понатаму ќе се дистрибуира до надлежните органи и институции.

Во продолжение на работата на Собранието беа презентирани и извештајот за работата на Друштвото и финансискиот извештај за 2008 година, како и програмата за работа на МЕД за 2009 година.

Беа избрани и новите членови на Претседателство на Друштвото, членовите на Надзорниот одбор на Друштвото и новите раководители на секции. Новоизбраното претседателство го сочинуваат седум членови:

1. **проф. д-р Љупчо Меловски**, Институт за биологија, ПМФ – Скопје, **претседател на МЕД**
2. **проф. д-р Љупчо Групче**, МЕД,
3. **проф. д-р Владимир Цабирски**, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје,
4. **проф. д-р Тодор Ановски**, Технолошко металуршки факултет - Скопје,
5. **проф. д-р Александар Трендафилов**, Шумарски факултет - Скопје,
6. **доц. д-р Славчо Христовски**, Институт за биологија, ПМФ - Скопје,
7. **Светлана Арсовска**, МЕД.

Надзорниот одбор на Друштвото е составен од три члена и тоа:

1. **проф. д-р Зоран Поповски**, Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје, претседател на Надзорниот орган на МЕД,
2. **Марјана Шушлевска**, „ФАРМАХЕМ“ – Скопје,
3. **м-р Сузана Андонова**, Канцеларија за заштита на озонската обвивка – МЖСПП.

Раководители на работните секции на МЕД се:

1. **проф. д-р Дана Прелиќ**, секција **Урбана екологија**, Институт за биологија, ПМФ - Скопје,
2. **проф. д-р Трајче Стафилов**, секција **Заштита на животната средина**, Институт за хемија, ПМФ – Скопје,
3. **проф. д-р Сретен Андонов**, секција **Агроекологија**, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје,
4. **проф. д-р Драган Колчаковски**, секција **Геодиверзитет**, Институт за географија, ПМФ - Скопје,
5. **доц. д-р Златко Левков**, секција **Хидробиологија**, Институт за биологија, ПМФ - Скопје,
6. **проф. д-р Иван Блинков**, секција **Шумска екологија**, Шумарски факултет - Скопје,
7. **ас. м-р Александра Цветановска**, секција **Млади еколози**, Институт за биологија, ПМФ - Скопје,
8. **Методија Велевски**, секција **Биодиверзитет**, МЕД,
9. **проф. д-р Маја Јордановска**, секција **Еколошка едукација**, Институт за биологија, ПМФ - Скопје.

На Собранието беше претставен Зборникот на трудови од III Конгрес на еколозите на Македонија со меѓународно учество.

Во Зборникот се презентирани вкупно 90 трудови од девет различни еколошки секции.

СЕКЦИЈА	НАУЧНИ ТРУДОВИ	СТРУЧНИ ТРУДОВИ
ПОПУЛАЦИИ И ЗАЕДНИЦИ	10	
ТЕРЕСТРИЧНИ И АКВАТИЧНИ ЕКОСИСТЕМИ	10	
БИОДИВЕРЗИТЕТ И КОНЗЕРВАЦИСКА ЕКОЛОГИЈА	11	6
АГРОЕКОЛОГИЈА	10	
ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	13	1
ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ	2	6
УРБАНА ЕКОЛОГИЈА	5	1
ЕКОЛОШКА ЕДУКАЦИЈА	3	3
ПРЕДЕЛНА ЕКОЛОГИЈА	4	5
ВКУПНО	68	22

Работните активности на претседателството и раководителите на секциите во наредниот период ќе бидат насочени кон организирање и реализирање на активностите предвидени со програмата за работа на МЕД за 2009 година, како и реализирање на активностите предвидени со тековните проекти.

ДЕКЛАРАЦИЈА

на
СОБРАНИЕТО НА МАКЕДОНСКОТО ЕКОЛОШКО ДРУШТВО

И покрај донесувањето на Законот за животна средина и правилниците за оценка на влијанието врз животната средина од спроведувањето на определени проекти и интегрираното спречување и контрола на загадувањето, и покрај нараснатата свест за проблемите во животната средина кај населението и државните и локалните институции,

и покрај донесувањето на основните стратешки документи за заштита на животната средина и природата, и покрај активностите на надлежните министерства и невладините организации за заштита на природата и животната средина,
и покрај развиената инфраструктура од областа на заштита на животната средина,

сведоци сме на сè поголемиот број проблеми кои се јавуваат како резултат на лошиот однос и негативното влијание кон природата и животната средина, и неможноста за изнаоѓање соодветни решенија за справување со постоечките и новосоздадените проблеми. Голем недостаток претставува непостоењето на мониторинг систем за состојбите во природата и нецелосниот мониторинг на параметрите за загадување на медиумите на животната средина.

Врз основа на презентираниите најнови истражувања од областа на заштитата на животната средина и природата на Собранието на Македонското еколошко друштво, може да се заклучи дека загадувањето на почвата, водата и воздухот не покажуваат подобрување на нивниот квалитет, а во многу случаи состојбата со некои токсични материји кои се штетни по здравјето на луѓето, живите организми и материјалните добра дури и се влошува. Природата во Република Македонија засилено се искористува без почитување на основните законски прописи што предизвикува евидентно нарушување на пределот, намалување на популациите на некои загрозени животински и растителни видови, па дури и исчезнување на видови и растителни заедници.

Затоа, Македонското еколошко друштво апелира до надлежните институции да ја зајакнат имплементацијата на законските одредби и преземање на мерки за ревитализација на загадените простори во Република Македонија, како и активности за идентификација и активна заштита на загрозените растителни и животински видови.

Собранието на Македонското еколошко друштво ја потврди алармантната состојба со загадувањето на почвите со тешки метали во градот Велес и неговата околина и предложи преземање итни мерки за нивна ремедијација и спречување на понатамошното загадување.

На состојбата со грабливите птици, особено мршојадците во Република Македонија мора итно да се посвети внимание преку борба со илегалната употреба на отровите во природата со што ќе се заштитат постоечките два вида мршојадци и други животински видови, а за исчезнатите видови да се преземат иницијативи за нивна реинтродукција со претходно обезбедување на неопходните услови.

Микологијата кај нас - *Gasteromycetes* (пуфки)

Преку миколошките истражувањата на *Gasteromycetes* во Македонија до денес, се регистрирани 70 вида гастеромицети. Од нив:

- Два многу ретки вида од родот *Battarrea* се регистрирани и во Македонија;
- од тринаесет познати вида од редот Phallales во Европа, во Македонија се регистрирани четири вида;
- Во Македонија се среќаваат сите осум познати вида од фамилијата Sclerodermataceae во Европа;
- Шест вида се дел од Прелиминарната црвена листа на габи на Република Македонија и тоа: *Clathrus ruber*, *Mutinus caninus*, *Myriostoma coliforme*, *Tulostoma brumale* и *T. melanocyclum* во категоријата на посебно ретки или ретки видови габи, а видот *Battarrea phalloides* е во категоријата на видови кои egzистираат само на загрозени или ретки станишта;
- Два вида, *Myriostoma coliforme* и *Pisolithus arhizus* се дел од листата видови на Прилогот I од Бернската Конвенција, и во иднина би требало да се преземат мерки за нивна заштита и во Република Македонија;
- Дваесет од регистрираните видови се нови за микобиотата на Република Македонија.

Дел од истражувањата вршени за утврдување на дистрибуцијата и екологијата на гастеромицетите во Македонија, кои до сега беа многу малку познати, беа организирани од страна на Македонското еколошко друштво. Резултатите од ваквите истражувања се презентирани во магистерскиот труд од областа на микологија на Катерина Русевска.

Теренска настава по микологија во Германија

Во соработка со Philipps Universität од Марбург - Германија, 10 студенти од Институтот за биологија (Природно-математичкиот факултет - Скопје), предводени од проф. д-р Митко Караделев, беа на едонеделна теренска настава по микологија на Алпите. Преку теренска настава во субалпскиот појас (четинарски шуми и пасишта) и лабораториски активности студентите од Македонија имаа можност да се запознаат со диверзитетот на габи, на дел од Алпите (областа Kleinwalsertal). За време на престојот студентите исто така имаа можност да слушаат предавања од проф. д-р Gerhard Kost и д-р Karl Heinz-Rexer за: географија и геологија на областа Kleinwalsertal, филогенија и екологија на габи и моменталната загрозеност на алпската флора. Оваа активност се одвиваше во периодот 07-14.09.2008 година и беше овозможена со стипендија од Германската служба за академска размена - DAAD.

<http://www.uni-marburg.de/aktuelles/news/2008b/0922a#documentContent>

Контакт:
м-р Катерина Русевска
тел.: 02 3249 633
krusevska@iunona.pmf.ukim.edu.mk

Иницијатива за прогласување на планината Јабланица за Национален парк

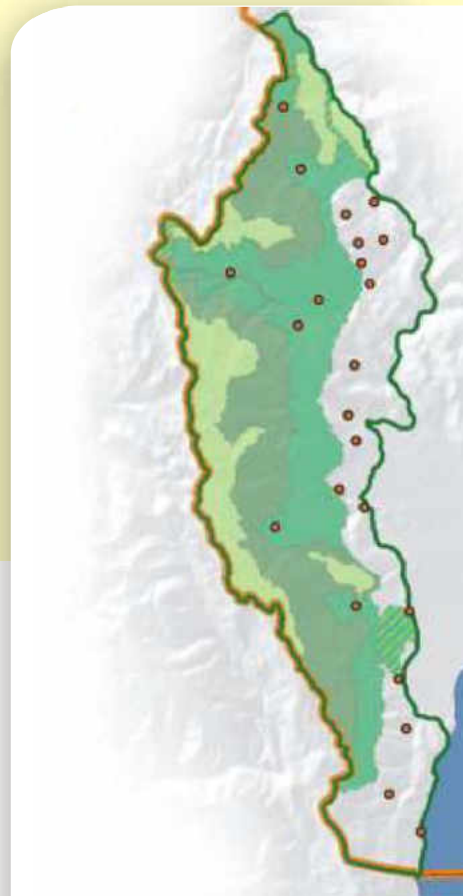
Во рамките на иницијативата за прогласување на планината Јабланица за Национален парк, Македонското еколошко друштво и Еуронатур објавија повик за поднесување на предлог проекти на следните тематски активности:

- ТА1 Подигање на јавната свест и едукација за животна средина и природата
- ТА2 Информативен материјал за животната средина и природата
- ТА3 Развој на алтернативни форми на туризам

Максималната сума на финансирање беше 2500 € за проектите од ТА1 и ТА2 и 5000 € за проектите од ТА3. Сите одобрени проекти се финансирани од Германската државна агенција за заштита на природата - БФН и швајцарската фондација МАВА.

До истекувањето на рокот, беа поднесени вкупно 50 предлог проекти од околу 40 различни субјекти од што може да се заклучи дека интересот беше голем а самиот повик успешен.

За оценување на проектите беше формирана комисија со членови од МЕД, Еуронатур, БФН и Министерство за животна средина и просторно планирање на Република Македонија. Според претходно одредени критериуми комисијата одобри 14 проекти за финансирање од кои 5 од ТА1, 4 од ТА2 и 6 од ТА3. Во табелата дадена подолу се наброени сите одобрени проекти заедно со поднесувачот.

Со реализацијата на овие проекти Македонско еколошко друштво се надева дека ќе разбуди желба кај локалното население од подрачјето на Јабланица за локален развој, но со одржливо искористување на природните ресурси. Ваквиот развој оди во прилог на зачувување и заштита на природните и културните вредности на планината Јабланица и искоренување на навиките за неконтролирано узурпирање и уништување на истите.

Поднесувач на проектот	Седиште	Име на поднесениот проект
1 Парумба - МКД	Струга	Запознај ја недопрената природа на Јабланица
2 Мирјана Бебекоска	Вевчани	Состави ме и откриј кој сум
3 Маја Китаноска	Вевчани	Кој е рисот? Да го запознаеме рисот, раритетниот жител на прекрасната Јабланица
4 Институт Сонце	Вевчани	Обележување на најзначајната флора и фауна на Вевчанските извори
5 "АЈКА" Јадранка Алуоска	Вевчани	Обнова на бачило Илков Лаз - Вевчани
6 Локална агенција за развој - Струга	Струга	Водич "Рурален туризам - од идеја до реализација"
7 Личник	Вевчани	Промоција на природното богатство и туристичка понуда на населбите од регионот на Јабланица преку интернет портал МЕНТАЛНА ЕКОЛОГИЈА - Имплементација на младинската стратегија на општина Струга во делот на едукација и развој на еколошката свест
8 Дом за сите	Струга	Жената - активен учесник во иницирање на развојот на руралниот туризам во регионот на Јабланица
9 Организација на жени	Струга	Изготвување и дистрибуција на едукативен материјал за деца од основните училишта кои живеат во областа близу идниот НП Јабланица
10 Локална агенција за развој - Струга	Струга	Заедно до Парумба
11 Парумба	Струга	Живееме со Јабланица
12 ОЕД Енхалон	Струга	Заштита и гнездење на птиците во атарот на с. Лабуништа
13 Еколошка секција при ОУ М. Тито - Лабуништа	Лабуништа	Развој на рурален еко туризам преку понуда на стари традиционални јадења и сместување
14 Горан Будиноски	Јабланица	

Контакт: Горѓе Иванов
Тел: 02 2402 773, 2402 774
ivanov@mes.org.mk

Јакнење на капацитетите на МЕД - управување со човечки ресурси

Во март 2009 година, МЕД започна со реализација на проект за организациски развој на друштвото, поддржан од Регионалниот центар за заштита на животната средина за Централна и Источна Европа (РЕЦ), со поддршка на шведската агенција за меѓународна соработка и развој (Sida), во рамките на Програмата SECTOR за поддршка на граѓанските здруженија од областа на животната средина во југоисточна Европа.

Со реализацијата на овој проект, се очекува друштвото да развие вештина и ги подобри способностите за водење, натамошно градење и развој на друштвото, преку вклучување и активирање на сегашните и идни членови на МЕД, како и обезбедување информации и воспоставување врски со останатите сектори и општествените чинители на национално и локално ниво.

Главната цел е изготвување на документ/стратегија за управување со човечки ресурси, која ќе биде фокусирана на изготвување развојни програми на ниво на индивидуален и тимски развој на вработените во МЕД, како и членовите и соработници.

За реализација на предвидената цел, при изготвувањето на предлог проектот беа дефинирани следните активности:

1. Обука за управување со човечки ресурси;
2. Изработка на работни документи за ангажирање/вработени/надворешни експерти/консултанти/волонтери/членови на МЕД во други организации;
3. Изработка на стратегија за управување со човечки ресурси.

За реализацијата на овој проект ќе биде формирана петочлена работната група која континуирано и активно ќе работи и се развива, ќе изготвува документи (соодветни прирачници и правилници), процедури, работни вештини и нивно разбирање, што ќе осигури ефективна комуникација во рамките и надвор од МЕД. На тој начин, МЕД ќе делува на вистински и продуктивен начин а со тоа ќе го потпомогне и промовира идниот развој во целина. Работата и резултатите ќе ги помага и контролира група составена од три члена на раководството на МЕД. Предвидено е проектот да се реализира во временски период од шест месеци.

Sida

Проект координатор:
Светлана Арсовска
тел.: 02 2402 773, 2402 774
arsovaska@mes.org.mk

Екстензивна сесија со фото замки во НП “Јабланица-Шебеникут” во Албанија

Во март 2009 година, членовите на МЕД кои работат на заштита на балканскиот рис во Македонија, заедно со своите партнери од албанската невладинска организација ППНЕА (Заштита и зачувување на природната средина на Албанија) започнаа екстензивна сесија со фото замки во Националниот парк “Јабланица-Шебеникут” во источниот дел на Албанија. Ова истражување е во рамките на билатералниот проект “Програма за закрепнување на балканскиот рис 2006-2009”. Главна цел на истражувањето е да се утврди присуството и дистрибуцијата на балканскиот рис и неговиот потенцијален плен во границите на паркот. Сесијата започна на почетокот на март и ќе трае еден месец. Членовите на МЕД со своето претходно искуство во НП „Маврово“, дадоа придонес во изнаоѓањето соодветни локации за фото замките, како и начинот на поставувањето и рутинската контрола на фото замките.

